

A közös magas prioritású termékek kiviteli szabályai

I. A közös magas prioritású termékek

A közös magas prioritású termékek (úgynevezett CHP-termékek) vámtarifaszám és árumegnevezés szerint szerepelnek az Oroszországgal és a Belarusszal szemben elrendelt szankciók mellékleteiben.¹ Alapvetően a 84-85. és 90. árucsoportba sorolt egyes termékek (szerszámgépek és alkatrészeik, elektronikus alkatrészek, műszerek, csapágyak) tartoznak ide, amelyek felhasználhatók az orosz és belorusz katonai, védelmi termékek gyártásához, az ágazat fejlesztéséhez (így megtalálhatók a harctereken is).

II. Korlátozások és tilalmak

Tilos a termékkör kivitele Oroszországba és Belaruszba.² Más harmadik országba a kivitel potenciálisan engedélyköteles lehet, mivel kettős felhasználású terméknek minősülhetnek.³ A kiviteli engedélyeket az exportőr letelepedési helye vagy lakóhelye szerint területileg illetékes tagállam hatósága adja ki, Magyarországon az illetékes hatóság Budapest Főváros Kormányhivatala.

A termékek kivitelekor az exportőröknek szerződésben (abban külön záradékban) meg kell tiltaniuk partnereiknek az újrakivitt Oroszországba, Belaruszba.⁴ Az uniós gazdasági szereplőknek a termékkörrel kapcsolatos szellemi tulajdonjogok, üzleti titkok Oroszországban és Belaruszban felhasználását szintén szerződésben kell megtiltaniuk.

A Bizottság tájékoztatást, a NAV közleményt adott ki az újrakiviteli tilalmat tartalmazó záradékról, ez utóbbi [Egyes áruk újrakivitelének tilalma Oroszországba és Belaruszba](#) címmel olvasható a NAV honlapján.

III. A gazdasági szereplők kötelezettségei

A közös magas prioritású termékeket eladó, szolgáltató, átadó vagy exportáló EU-s gazdasági szereplőknek (természetes és jogi személyek, szervezetek, szervek) az EU Rendelet alapján 2024. december 26-tól, az EK Rendelet alapján 2025. január 2-től jellegükkel és méretükkel arányos megfelelő lépéseket és ellenőrzéseket, eljárásokat kell végrehajtaniuk a termékkör Oroszországba vagy Belaruszba kivitele kockázatának azonosítása, értékelése, csökkentése érdekében.⁵ A kockázatcsökkentő intézkedéseket dokumentálni és nyilvántartani szükséges. Továbbá a szóban forgó időpontoktól gondoskodniuk kell arról, hogy a közös magas prioritású termékeket eladó, átadó vagy exportáló, harmadik országban található vállalkozása (mely

¹ Az Oroszországgal szemben elrendelt szankciókat tartalmazó 833/2014/EU rendelet (EU Rendelet) XL. melléklet és a Belarusszal szemben elrendelt szankciókat tartalmazó 765/2006/EK rendelet (EK Rendelet) XXX. melléklet.

² EU rendelet 2., 2a. és 3k. cikk, valamint EK rendelet 1bb., 1e., 1f., 1s. cikk.

³ A kettős felhasználású termékek kivitelére irányadó 2021/821/EU rendelet 3. cikk.

⁴ EU rendelet 12g. cikk (1) bekezdése és EK rendelet 8g. cikk (1) bekezdése.

⁵ EU rendelet 12gb. cikk (1) bekezdése a)-b) pont és EK rendelet 8ga. cikk (1) bekezdés a)-b) pont.

felett irányítási vagy tulajdonosi jogot gyakorol) is **végrehajtsa** az előírásokat. Ezzel **jogi kötelezettséget** határoztak meg a termékkörrel foglalkozó **uniós gazdálkodóknak**.

A megtett és dokumentált, nyilvántartott **intézkedéseket, eljárásokat, ellenőrzéseket** az illetékes hatóságok (beleértve a vámhatóságot és Budapest Főváros Kormányhivatalát is) számára **elérhetővé** kell tenni. A kivitelkor a **hatóságok ellenőrizhetik** a szankciósértés megakadályozására tett kockázatcsökkentő **intézkedéseket igazoló dokumentumokat, adatokat**.

IV. Mentességek

Az előírásokat **nem kell alkalmazni**:⁶

- azoknak a gazdasági szereplőknek, akik csak az EU-n belül vagy az EU Rendelet VIII., illetve az EK Rendelet Vba. mellékletében felsorolt harmadik országoknak adnak el vagy adnak át közös magas prioritású termékeket, vagy
- ha valamely gazdasági szereplő rajta kívül álló okból nem képes ellenőrzést gyakorolni a tulajdonában lévő vállalkozás felett.

V. A Bizottság tájékoztatása

Az **előírásokról (kizárólag az EU Rendelet 12gb. cikke tekintetében) a Bizottság angol nyelvű tájékoztatást (tájékoztatás) adott ki**, mely az alábbi linken érhető el:

https://finance.ec.europa.eu/publications/enhanced-due-diligence-operators-manufacturing-andor-trading-chp-items_en.

A közös magas prioritású termékek az EU Rendelet XL. mellékletében szereplő, jellemzően kettős felhasználású termékek és technológiák (például nyomtatott vagy integrált áramkör), amelyeket felhasználhatnak az orosz katonai célokra.⁷

Az **előírások a termékkört eladó, átadó vagy exportáló uniós gazdasági szereplőkre**, illetve azok **harmadik országban található vállalkozásaira** (amelyek felett ellenőrzést vagy tulajdonosi jogot gyakorolnak) **vonatkoznak**.⁸

Az **előírások célja** a termékkörrel foglalkozó uniós gazdasági szereplők **kockázatcsökkentő és átvilágítási képességének erősítése**, ezzel a szankciók kikerülésének megakadályozása.⁹

A **tájékoztatásban** példálózva szerepel többek között, hogy milyen információkat, adatokat kell értékelni az ügyféli kockázatkezeléskor, milyen módon kivitelezhetők a kockázatcsökkentő intézkedések, vagy mikor tekinthető megfelelően kezeltnek a kockázat.

⁶ EU rendelet 12gb. cikk (2) és (4) bekezdése és EK rendelet 8ga. cikk (2) és (4) bekezdése.

⁷ A tájékoztatás 3. pontja szerint.

⁸ A tájékoztatás 2. pontja szerint.

⁹ A tájékoztatás 1. pontja szerint.

A tájékoztatásban foglaltak az EK Rendelet 8ga. cikke alapján végzett tevékenységeknél is irányadónak tekinthetők (az I-IV. cím szerinti eltérések szerint).

VI. Kockázatcsökkentő intézkedések és kockázati tényezők

A tájékoztatás 4. pontja a **gazdasági partnerek kiválasztásával**, illetve a **szerződéskötéssel és a szállítással kapcsolatos** lehetséges és javasolt **kockázatcsökkentő intézkedéseket** tartalmazza. A kockázatcsökkentő és átvilágítási **intézkedéseknek nincs egységes szabályrendszere**, a gazdálkodóknak **kellő gondossággal kell eljárniuk**, hatékony és arányos intézkedéseket kell alkalmazniuk.

Az uniós gazdálkodóknak **partnerükkel kapcsolatos kockázatok vizsgálatakor** az alábbi adatokat, információkat javasolt figyelembe venniük:

- A partner gazdasági tevékenységéről van-e elérhető információ?
- A partner fenntart-e belső kontrollrendszert, átvilágítást a szankciók betartása érdekében?
- Kik az ügylet főbb érdekeltjei az uniós gazdasági szereplők számára?
- Az ügyletben érintett érdekelt felekre (vevő, forgalmazó, ügynök, végfelhasználó, közvetítő) vonatkoznak-e a szankciók?
- Ismert-e valamennyi érdekelt fél? Ha igen, a szankciók bevezetése után változott-e a tulajdonosi szerkezet?
- A szankciók hatálya alá tartozó személy irányítási vagy tulajdonosi jogköre miatt érintik-e az érdekelt feleket a szankciók?
- Ki az áruk végfelhasználója, rendelkezésre áll-e az erről dokumentum?

Az uniós gazdálkodóknak a **szerződéskötés és a szállítás kockázatainak csökkentése** érdekében különösen az alábbi releváns adatokat, információkat javasolt figyelembe venniük:

- Mely országokon szállítják át a termékeket, mi a szállítmány rendeltetési helye, illetve ez az ország szomszédos-e Oroszországgal vagy Belarusszal? Az áruk könnyen szállíthatók Oroszországba vagy Belaruszba, sor került-e, sor kerülhet-e újrakivitelre ezekbe az országokba? A kivitelhez szükséges-e végfelhasználói ellenőrzés?
- Használnak összetett vagy szokatlan útvonalat?
- Módosult-e az áruk értéke a szankciók bevezetése után, változott-e a kereskedelem módja (például a szerződési feltételek)?
- Mi a tranzakció üzleti indoka, megfelel-e a vevővel szembeni elvárásoknak? Az ügylet és a szállítás gazdasági szempontból indokolatlannak tűnik-e?
- Felmerül-e az ügyletben összetett, indokolatlan pénzügyi tranzakció alkalmazása?

- Változott-e a szállítás módja a szankciók bevezetése után?
- Vannak-e szokatlan vagy szabálytalan, össze nem egyeztethető adatok a dokumentációban?

Kockázati tényező lehet, amely arra utal, hogy a termékkört a szankciókat megsértve Oroszországba szállítják¹⁰, így például maga a **vevő (végfelhasználó, forgalmazó)**, a **rendeltetési ország** vagy terület, a **termékek**, szolgáltatások, **tranzakciók** és a **szállítási útvonalak**.

Ezért az uniós gazdálkodók többek között az alábbi **kockázati tényezők meglétét** vizsgálhatják:

- közvetett ügyletek (például közvetítők bevonásával), amelyeknek nincs vagy csekély a gazdasági jelentősége,
- ügyletek a szankciókat elkerülő országokban található új ügyfelekkel,
- tranzitszállítás szankciókat elkerülő országokon, területeken keresztül (ilyen esetben az exportőr ellenőrizheti a szállítóeszköz típusát, az útvonalat, alvállalkozók bevonását, vagy a szállítást végző cég ellenőrizheti az árukat, összevetheti az okmányokkal)
- Oroszországgal barátságos országokban létrehozott vállalati struktúra vagy olyan, melynek összetettsége nincs összhangban az ügyfél üzleti profiljával,
- vagyionkezelői megállapodások vagy összetett vállalati struktúrák használata, amely magában foglalja az offshore cégeket,
- a partner a közelmúltban jött létre vagy egyesült szankcionált vállalkozással,
- az üzleti partner több különböző céggel is megosztja a címét,
- a tulajdonosi hányadot 50 % alá csökkentették a szankciók megkerülése érdekében,
- a tulajdonos személye módosult a szankciók bevezetése előtt vagy után,
- a szankcionált személyek vagyontárgyait családtagok is szállíthatják,
- a szankciókkal érintett személyek részvényeiket átruházhatják a velük egyébként kapcsolatban álló nem szankcionált személyekre, társaságokra,
- a szankcionált személynek ellenőrzési jogköre van a szankcionált entitás felett az 50 % alatti tulajdonosi hányad ellenére (igazgatósági tag, tulajdonos, ügyvezető),
- minden üzleti kommunikáció meghatalmazott személyeken keresztül történik, a vezető rendszeresen nem áll rendelkezésre, nem érhető el.

VII. Megfelelő lépések, eljárások és ellenőrzések, a gazdálkodók jellege és mérete

¹⁰ A tájékoztatás 5. pontja szerint.

Az uniós gazdálkodók részéről **megfelelő lépések** azok a **tevékenységek, folyamatok és gyakorlatok**, amelyek **biztosítják**, hogy **információt gyűjtsenek és dolgozzanak fel** azért, hogy a termékkör Oroszországba történő újrakivitelének **kockázatait azonosítsák, értékeljék és kezeljék**.¹¹

Az uniós gazdálkodóknak rendszeres stratégiai kockázatértékelést kell végezniük az alábbi lépések szerint.

- **Fenyegetések és sebezhetőségek azonosítása:** A gazdálkodóknak figyelemmel kell kísérniük az uniós származású közös magas prioritású termékek beszerzésére használt fő technikákat, az e célból kialakuló mintákat. Fel kell térképezniük a szolgáltatásaikon belül azokat a terméktípusokat, tranzakciókat és gazdasági tevékenységeket, amelyeknél fennáll annak a veszélye, hogy felhasználhatják oroszországi újrakivitelekekhez.
- **Kockázatelemzés:** A gazdálkodóknak fel kell mérniük ágazatuk, termékeik és gazdasági tevékenységeik kockázatait, továbbá meg kell érteniük, hogy ezek a kockázatok hogyan valósulhatnak meg. Ebből a célból minden releváns információt felhasználhatnak, amely nyilvánosan elérhető vagy szakmai ismeretük részét képezi.
- **Rendszeres frissítés:** A szankciósértéssel kapcsolatos fenyegetések és sebezhetőségek feltérképezését szükség esetén frissíteni kell (például új szankciók elfogadásakor). Ehhez a gazdálkodók rendelkezzenek megfelelő eljárásokkal a szükséges információk (jogszabályok, kijátszási technikák, elkerülő útvonalak) nyomon követésére! A munkatársak képzésére fordítsanak figyelmet és a gazdálkodók vezetését rendszeresen tájékoztassák a kockázatokról, megtett kockázatkezelési intézkedésekről!

A kockázati tényezők azonosítása és értékelése után az uniós gazdálkodóknak intézkedéseket kell tenniük a kockázatok csökkentése érdekében.¹²

A kockázatsökkentő intézkedések elvárt lépései:

- **Az intézkedések tervezése:** Annak tervezése, hogy miként előzhető meg a kockázatok, milyen intézkedéseket kell végrehajtani a kockázatok csökkentése érdekében, melyek az illetékes nemzeti hatóságok, amelyek útmutatást nyújthatnak? Megfelelő intézkedés lehet a végfelhasználói tanúsítvány kiadása, megbízható partnerek (vagy hatóságok) referenciái, dokumentumok kérése az üzleti partnerektől, szerződéses kikötések a kijátszás megakadályozására.
- **Az intézkedések végrehajtása:** Azok a gazdálkodók, akik nagyobb kockázatú területeket azonosítanak üzleti tevékenységükben, beépíthetik a kockázatelemzések eredményeit és a mérséklő intézkedések tervezését belső kockázatkezelési folyamataikba. Továbbá ellenőrizni, tesztelni kell az eljárások hatékony működését.

¹¹ A tájékoztatás 6. pontja szerint.

¹² A tájékoztatás 7. pontja alapján.

Az uniós **gazdálkodóknak jellegükkel és méretükkel arányosan kell** a kockázatokat kezelniük.¹³ A **saját üzleti modell, földrajzi és működési terület**, valamint a **kockázatértékelés alapján** ki kell alakítani, majd végre kell hajtani a szankcióknak megfelelő programot. Az intézkedések összetettsége a gazdálkodók jellegétől és méretétől függ. A gazdálkodó **jellegére** utal a **természetes vagy jogi személy** státusza, a **piaci szektor**, a **kockázati profil** és a **forgalom**. Az üzemeltető **méretére** vonatkoznak a **létszám**, az **erőforrások** adatai. A jelleg és a méret adatait együtt kell figyelembe venni. Az illetékes tagállami hatóságoknak iránymutatást kell adniuk a kötelezettség mértékéről, és javaslatot kell tenniük a lehetséges intézkedésekre.

A gazdálkodók **kockázatcsökkentés érdekében megfelelőnek tekinthető ellenőrzései és eljárásai** többek között az alábbiak lehetnek¹⁴:

- belső szabályzatok, ellenőrzések és eljárások kidolgozása,
- az ügyfelek (partnerek) átvilágítása,
- a termék életciklusának nyomon követése, általános nyomon követés,
- megfelelő nyilvántartás,
- belső ellenőrzés,
- megfelelőségkezelés,
- megfelelőségi tisztviselő kinevezése,
- az alkalmazottak szűrése,
- munkatársak rendszeres képzése.

A **kockázat akkor hatékonyan kezelt**, ha az uniós **gazdálkodók kellő gondossággal járnak el**, és nem észlelnek kockázatot, vagy ha a kockázatok észlelésekor megteszik a szükséges kockázatcsökkentő intézkedéseket.¹⁵ A termékkör oroszországi újrakivitelének kockázata értékelésére és kezelésére vonatkozó előírások elfogadásával az uniós gazdálkodóknak biztosítaniuk kell, hogy az **intézkedéseik arányosak legyenek az azonosított kockázatokkal**. A kockázatkezelés biztosíthatja azt is, hogy a gazdálkodók a legérzékenyebb esetekre összpontosítsanak, erőforrásaikat hatékonyan használják fel.

VIII. Az uniós gazdálkodók harmadik országban található vállalkozásai, kivételek

Az **uniós** vagy az EU rendelet **VIII. mellékletében szereplő országokba** eladó, szolgáltató, átadó vagy exportáló gazdálkodóknak az EU Rendelet szerinti előírásokat nem kell alkalmazniuk.¹⁶

¹³ A tájékoztatás 9. pontja szerint.

¹⁴ A tájékoztatás 10. pontja értelmében.

¹⁵ A tájékoztatás 11. pontja alapján.

¹⁶ A tájékoztatás 13. pontja szerint.

Az **uniós gazdálkodóknak biztosítaniuk kell, hogy a tulajdonukban álló vagy általuk ellenőrzött**, de a termékkör értékesítésével, átadásával, exportálásával foglalkozó **nem uniós jogi személyek, szervezetek vagy testületek is betartsák** a kockázatcsökkentésre, átvilágításra irányadó **előírásokat**.¹⁷ Az előírásokat az EU Rendelet 8a. cikkével együtt kell alkalmazni, amely szerint az uniós gazdálkodóknak minden intézkedést meg kell tenniük annak biztosítása érdekében, hogy az általuk birtokolt vagy ellenőrzésük alatt álló nem uniós jogi személy, szervezet vagy szerv ne vegyen részt a szankciókat sértő tevékenységben. Az uniós gazdálkodók számára az **intézkedéseknek végrehajthatónak kell lenniük**, figyelemmel a szervezet jellegére, méretére és a körülményekre, az EU-n kívül letelepedett jogi személy, szervezet vagy szerv feletti ellenőrzés mértékére. Ilyen körülmény lehet, ha az uniós gazdálkodó egy harmadik ország jogszabályai alapján nem tud ellenőrzést gyakorolni az EU-n kívüli vállalkozása felett.

IX. Az újrakiviteli tilalom és a kockázatcsökkentő intézkedések közti különbség

Az **újrakiviteli tilalom előírásai a közös magas prioritású termékek mellett egyéb termékek** (például tűzfegyverek, légi közlekedés termékei) harmadik országba **kivitelére vonatkoznak**.¹⁸ Ezzel ellenétben a **kockázatcsökkentési és átvilágítási kötelezettségek** kizárólag a **közös magas prioritású termékekre irányadók**, ezen belül a **termékkör eladására, szolgáltatására, átadására és az exportjára**. A kockázatcsökkentési és átvilágítási kötelezettségek végrehajtása nem helyettesíti az újrakiviteli tilalom előírásainak teljesítését.

X. A vámhatósági ellenőrzés

Az **EU Rendelet és az EK Rendelet**, valamint a **tájékoztatás nem tartalmazza az intézkedések hatósági ellenőrzésének módját**, részleteit. A tájékoztatás 12. pontja alapján a tagállami **hatóságok (vámhatóságok is) általánosan (rutinszerűen) ellenőrizhetik**, hogy végrehajjtják-e a gazdálkodók az előírásokat. A vámszervek a kiviteli vámeljárásoknál a **kockázatcsökkentő, átvilágító intézkedéseket szűrőpróbaszerűen ellenőrzik**. Ennek során **elsődlegesen az exportőr belső kontrollrendszerét (ügynevezett újrakiviteli kockázatkezelési mechanizmus) vizsgálják, leginkább azt, hogy a belső kontrollrendszer tartalmazza-e az Oroszországba vagy Belaruszba történő újrakivitelek tilalmát biztosító intézkedéseket, azok megtörténtét**.

Ha a belső kontrollrendszer nem áll rendelkezésre (vagy nem megfelelő tartalmú), a vámszervek az alábbi adatok, információk, dokumentumok rendelkezésre állását ellenőrizhetik:

- a termékkör szankciónak alkalmazásáról belső képzés, belső szabályzatok, ellenőrzések és eljárások igazolt kidolgozása,
- a termékkör szankcióinak alkalmazását biztosító belső szabályzatok, ellenőrzések és eljárások igazolása,

¹⁷ A tájékoztatás 14. pontja szerint.

¹⁸ A tájékoztatás 15. pontja alapján.

- a termékkör és folyamatok nyomon követésének igazolása,
- a termékkörhöz kapcsolódó megfelelő nyilvántartás igazolása,
- a termékkör szállításával összefüggő belső ellenőrzési rendszer meglétének igazolása.

Ha a vámszervek **megállapítják**, hogy az uniós **gazdálkodó nem végzett megfelelő kockázatsökkentést vagy átvilágítást**, akkor azt a **szankciók megsértésének** tekinthetik. A gazdálkodóknak a termékkör kereskedelmével kapcsolatos **minden gyanús tevékenységet jelenteniük kell az illetékes tagállami hatóságnak** (Budapest Főváros Kormányhivatala vagy a Nemzeti Adó- és Vámhivatal területileg illetékes [vámszervei](#)).

A zökkenőmentes és gyors ügymenet érdekében célszerű biztosítani, hogy a **termékkör kiviteli vámeljárásainál** az ügyletre vonatkozó **szerződés** mellett a **X. pontban megjelölt adatok, információk is elérhetőek legyenek**.

Budapest, 2025. január 30.

Nemzeti Adó- és Vámhivatal